

Кравченко Ганна Станіславівна

аспірант кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

ЦІННІСТЬ ШЛЮБУ ТА СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У даній статті аналізується сутність і значення шлюбу та сімейного життя в соціокультурному вимірі. Розкрито поняття «цінності» як філософської категорії. Проаналізовано зародження ціннісних орієнтацій та уявлень в суспільстві. Доведено взаємозв'язок між цінностями, тим які вони є з відповідними історичними етапами розвитку людства. З'ясовуються ціннісні компоненти шлюбу та сімейного життя в сучасному суспільстві. Виявлено основні сімейно – шлюбні цінності, якими вони є. Зроблено наголос на тому, що сім'я та шлюб самі по собі є цінністю, що мають універсальний характер, акумулюють в собі історичний соціальний досвід та являють собою основу культури та національного характеру.

Доведено, що в Україні наразі відбувається глибока трансформація суспільства та основ його життєдіяльності. В контексті загальних змін відбувається трансформація інституту сім'ї та інституту шлюбу. В статті досліджуються зміни, що відбуваються в сфері сімейно – шлюбних відносин та цінностей на сучасному етапі розвитку українського суспільства. Сім'я, шлюб та наявність дітей у шлюбі перестали бути соціально значущими пріоритетами в системі цінностей на сучасному етапі розвитку. Визначено фактори, що впливають на даний процес. Розглянуто позасімейні орієнтації, що існують в суспільстві сьогодні, а також фактори, що прискорюють поширення даного явища.

Виявлено, що в сучасному українському суспільстві серед молоді присутні ознаки сімейної дезорганізації. Послаблене почуття обов'язку, сімейних традицій та установок подружньої вірності. Обґрунтована необхідність всіляко розкривати серед суспільства цінність шлюбу та сімейного життя, їх сутність та значення.

Ставиться питання про необхідність організувати на державному рівні соціально – філософське, соціально – педагогічне, соціально – правове консультування та іншу допомогу молоді з проблем сім'ї, шлюбу, народження і виховання дітей, а також з інших питань сімейно – шлюбних відносин.

Доведено, що важливо на рівні держави збільшити рівень шлюбності, народжуваності, активізувати інтерес до сімейно – шлюбних цінностей серед молоді.

Ключові слова: сім'я, шлюб, цінності як філософська категорія, сімейно-шлюбні цінності, сімейно-шлюбні відносини.

Актуальність проблеми. В попередній статті ми говорили про те, що українське суспільство на сучасному етапі розвитку знаходиться у стані соціально – економічної кризи. В Україні наразі відбувається глибока трансформація суспільства та основ його життєдіяльності. В контексті загальних змін, під натиском реформ, також відбувається трансформація інституту сім'ї та інституту шлюбу. Ми вважаємо, що одним з наслідків економічної кризи, яка відбувається останні роки в нашій державі є занепад даних двох інститутів. На нашу думку одним з факторів, що впливає на даний процес є зміна ціннісних орієнтирів суспільства, в загальні, та сімейно – шлюбних цінностей, зокрема. Очевидно, що сім'я прилаштовується до нових умов.

Соціологічні дослідження останніх років показали, що на даний момент сім'я, шлюб та наявність дітей у шлюбі перестали бути соціально значущими пріоритетами в системі цінностей сучасного суспільства. Ми вважаємо, що таке явище обумовлене новими соціально – економічними формами життя. Сучасна молодь понад усе ставить незалежність та кар'єру, досягнення високого соціального статусу. А укласти шлюб та створити сім'ю планують після побудови успішної кар'єри. Таким чином, ми бачимо, що цінність шлюбу та сімейного життя

втрачає своє значення. Однак, на нашу думку, не можна допускати, щоб такі цінності втратили своє значення, адже всі ми на різних етапах свого життя, так чи інакше, пов'язані з сім'єю. В зв'язку з даними обставинами, особливої актуальності набуває проблема занепаду цінностей шлюбу та сімейного життя.

Аналіз літературних джерел. Теоретичні погляди щодо цінності шлюбу та сімейного життя досліджували філософи та мислителі від Платона, Аристотеля та Сократа до Л. Моргана, К. Маркса, Ф. Енгельса в межах теорії патріархальної сім'ї. З розвитком та утвердженням історичного методу дослідження здійснювали аналіз різних форм подружнього життя та цінності сімейно-шлюбних відносин антропологі М. Мід, Леві-Строс та інші, соціологи Т. Парсон, М.С. Мацьковський тощо, філософи Фуко, Е.Торффлер та інші.

Питання сім'ї та шлюбу також досліджували В. Розанов, П. Флоренський, Е. Фромм, Ю. Семенов, Ю. Волков, В. Дружинін, Л. Савінов, Т. Гурко, К. Шульга, І. Кон, Ю. Федоров, С. Голод та багато інших вчених.

Впродовж останніх років в Україні досить багато сучасних українських вчених приділили увагу роздумам та вченням щодо цінностей шлюбу та сімейного життя. До таких вчених - філософів належать: М. Абисова, Є.Р. Борінштейн, Є. Головаха, О. Демчук, Е. М. Лібанова, В. Мельник, Є. Сластенко, Ю.М. Савельєва, О. В. Шумейко, та деякі інші.

Крім того, в Україні було здійснено єдину спробу соціально – філософського аналізу інституту сім'ї в дисертаційному дослідженні Т.П. Руденко «Молода сім'я в сучасній Україні: соціально-філософський аналіз» (2004р.) Також заслуговує на увагу філософсько-правовий аналіз інституту сім'ї, здійснений такими вітчизняними вченими, як Т. Кравченко, В. Лещенко, А. Разінкова та інші [1].

Проте сімейно-шлюбні відносини весь час змінюються відповідно до змін, що відбуваються в суспільстві. Змінюються й сімейно-шлюбні цінності. Тому виникає необхідність продовжити дослідження даної теми.

Мета написання даної статті полягає в з'ясуванні сутності цінності шлюбу та сімейного життя, в виявленні того які саме цінності відносяться до сімейно - шлюбних, а також в визначенні проблем, які існують в сфері сімейно-шлюбних ціннісних орієнтирів сучасного українського суспільства.

Загальне викладення матеріалу. Перш ніж розкрити сутність цінності шлюбу та сімейного життя, а також з'ясувати які саме трансформації відбуваються в даній сфері людського життя на сучасному етапі розвитку суспільства, ми вирішили визначити, що таке «цінності» як поняття.

В перекладі з грецької «аксіос» означає «цінність». Цінність – це філософська категорія для визначення значимості певних явищ дійсності, що виникають в результаті відображення цих явищ людиною.

В «Філософському словнику» за редакцією І.Т. Фролова надано таке визначення цінності: «Цінності – специфічні соціальні визначення об'єктів навколишнього світу, що виявляють їх позитивні або негативні значення для людини та суспільства (благо, добро, зло, прекрасне та потворне, що містяться в явищах суспільного життя та природи). Зовні цінності виступають як якості предмета або явища, однак вони притаманні їм не від природи, не просто в силу внутрішньої структури об'єкта самого по собі, а тому, що їх залучено до сфери суспільного буття людини і вони стали носіями певних соціальних відносин. Для людини цінності служать об'єктами її інтересів, а для її свідомості виконують роль повсякденних орієнтирів в предметній та соціальній діяльності, позначень її різноманітних практичних відносин до оточуючих предметів та явищ» [2, с. 646].

Необхідно відзначити, що категорія «цінності» широко використовується не лише в філософії, але й у психології, економіці, правознавстві, соціології та політології, тощо. В інших науках дана категорія використовується в певних формах. Таким чином, зрозуміло, що термін «цінності» може застосовуватися в різних значеннях.

З точки зору філософії цінність – це одна з основних понятійних універсалій філософії, що означає в самому загальному вигляді невербалізуємі, «атомарні» складові найбільш глибокого

прошарку всієї інтенціональної структури особистості - в єдності предметів її прагнень (аспект майбутнього), особливого переживання – володіння (аспект теперішнього) та зберігання свого «надбання» в тайниках серця (аспект минулого), – які конструюють її внутрішній світ як «унікально – суб'єктивне буття» [3].

Зародження багатьох ціннісних орієнтацій, уявлень про деякі цінності відбулося ще у народів за часів первісного суспільства у вигляді міфологічних, язичницьких, родоплемінних уявлень та звичаїв. Теоретичні погляди щодо деяких цінностей таких як благо, добро, справедливість, краса, істина тощо висували та розвивали античні філософи, зокрема Сократ, Платон, Аристотель, філософи Стародавнього Сходу, а також в наступні сторіччя в епоху Середньовіччя та Нового часу. Таким чином роздуми та вчення щодо того, що таке цінності, які вони є та що можна віднести до цінностей мають довгу історію та відповідають історичному розвитку людства.

В усі часи люди намагаються знайти відповідь на знамените питання Сократа: «Що є благо?». При цьому людей цікавить не лише відповідь на дане питання, але й те, що вони намагаються з'ясувати істину, яка б представляла об'єкт таким, яким він є насправді, з'ясувати значення об'єкту для людини, для задоволення її потреб. Тому кожна людина оцінює факти свого життя за їх значенням і таким чином реалізує ціннісне відношення до світу. Ми бачимо, що особливість людини полягає в її ціннісному відношенні до всесвіту. Для людини цінністю може бути все, що має для неї певне значення, особистий зміст. Кожна людина має свої вподобання. Різні люди мають різні оцінки одних й тих самих фактів та ситуацій. Так наприклад: одним подобається рок-музика, а інші закривають вуха. Тобто необхідно розуміти, що абсолютно всі люди мають цінності, однак вони не завжди однакові.

В чому полягає цінність шлюбу та сімейного життя? Основні сімейно – шлюбні цінності – які вони? Перелік основних сімейних цінностей, без сумніву, для кожної сім'ї буде свій унікальний, притаманний саме цій родині та буде містити в собі величезну кількість пунктів. Разом з тим, кожний з нас повинен мати чітке уявлення про ті сімейні цінності, які сприяють створенню міцного шлюбу та дружньої родини.

Відповідно до статті 3 Сімейного кодексу України: «Сім'я є первинним та основним осередком суспільства. Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки. Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства [4]. Сім'я – це фундамент, на якому будується все життя. Всі ми народжуємося в сім'ї, а потім, коли стаємо дорослими, ми створюємо свою власну сім'ю. Так влаштовано світ.

Поняття шлюбу, загально прийняте в нашій державі, визначено у статті 21 Сімейного кодексу України: «Шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану. Проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків подружжя. Релігійний обряд шлюбу не є підставою для виникнення у жінки та чоловіка прав та обов'язків подружжя, крім випадків, коли релігійний обряд шлюбу відбувся до створення або відновлення органів державної реєстрації актів цивільного стану» [4]. Фактично шлюб означає соціально – правову легітимацію подружніх стосунків. На підставі цього вітчизняна дослідниця Т. Кравченко пропонує розглядати шлюб в «більш формальному аспекті стосунків» [5, с. 406]. У цьому контексті найбільш точним буде визначення шлюбу як «санкціонованої суспільством форми відносин між статями, тобто засіб регулювання статевих стосунків і відтворення населення» [6, с. 12]. С. У. Голод розширює поняття шлюбу в історичному ракурсі: «Шлюб, за визначенням, це історично різні механізми соціального регулювання (табу, звичай, традиція, релігія, право, моральність) сексуальних стосунків між чоловіком і жінкою, що спрямоване на підтримання безперервності життя» [7, с. 86].

Сім'я, шлюб та сімейно – шлюбні цінності завжди пов'язані між собою та не існують самі по собі. Якщо немає сім'ї, тоді немає й сімейно - шлюбних цінностей. Кожний шлюб існує

на основоположних принципах сімейного життя. На підставі цього протягом багатьох років подружжю вдається зберегти єдність та цілісність родини. Тому ми вважаємо, що традиційні сімейно – шлюбні цінності будуються на засадах любові та турботи.

Необхідно наголосити на тому, що сім'я сама по собі є цінністю, що має універсальний характер, акумулює в собі історичний соціальний досвід, являє собою сталу основу культури й національного характеру [8, с.89]. На підставі досліджень проведених Інститутом демографії та соціальних досліджень НАН України щодо ролі та значення сімейно – шлюбних цінностей можна стверджувати про те, що «значущість та престиж сім'ї зберігається в якості однієї з найважливіших життєвих цінностей індивіда» [8, с.89].

Разом з тим, необхідно відзначити, що сучасний трансформаційний етап у розвитку українського суспільства збігся з періодом поширення позасімейних орієнтацій, що характеризується прискоренням змін у системі цінностей індивіда у напрямі домінування орієнтацій на самореалізацію у професійній сфері, досягнення високого соціального статусу. Та модернізація ціннісних орієнтирів не означає відмови від сімейно – шлюбних цінностей чи втрати їх значущості. Сімейно – шлюбні цінності не здають своїх позицій, вони радше адаптуються й переглядаються з метою задоволення нових потреб [8, с.89].

В межах дослідження «Сім'я і сімейні відносини» проведеного Інститутом демографії та соціальних досліджень НАН України, Українським центром соціальних реформ та Фондом народонаселення ООН було виділено наступні сімейно – шлюбні цінності:

- відносини з батьками;
- наявність в сім'ї дітей;
- матеріальний добробут;
- сімейна взаємодопомога;
- довіра між членами сім'ї;
- сексуальна гармонія;
- подружня вірність;
- взаємовідносини з братами та сестрами;
- спільність інтересів;
- взаємовідносини з онуками.

Необхідно також відзначити, що «хоча більшість респондентів – як жінок, так і чоловіків – відводять важливе місце у своєму житті основним сімейним цінностям, однак сприйняття їх значущості все ж певною мірою відрізняється залежно від статі респондента і типу домогосподарства, до якого він належить» [8, с. 90-91].

Окрім вище зазначених, виділяють ще й інші сімейно – шлюбні цінності. Так, наприклад, С.О. Деніжна та М.О. Сова наголошують на тому, що необхідно пам'ятати про наступні сімейно – шлюбні цінності:

Почуття значимості – важливо, щоб кожен член сім'ї, незважаючи ні на що, знав, що його люблять, цінують і він потрібен. Кожному члену родини необхідно надати простір та свободу для діяльності. Члени родини повинні відчувати, що сім'я – це безпечне місце, де вас приймуть, вислухають, підтримають та допоможуть у скрутні часи.

Взаємоповага – це прийняття думок, почуттів і захоплень кожного члена сім'ї.

Чесність – свідчить про повагу до особистості іншої людини. Чесність утворює глибокий зв'язок між подружжям та іншими членами родини. Подружжю необхідно навчитися розумінню, повазі будь-яких вчинків, які здійснюють близькі люди.

Прощення – неодмінна риса кожної родини, про яку варто пам'ятати постійно. Необхідно навчитися прощати людей, які вас образили. Всі роблять помилки.

Щедрість – це те, чим необхідно ділитися, не чекаючи отримати щось натомість. Для зміцнення шлюбу та сім'ї необхідно вчитися бути щедрими на увагу, любов, час на спілкування один з одним.

Відповідальність – це цінність, що забезпечує спокій іншим членам родини, адже вони знають, що в них є на кого покластися.

Спілкування – це окреме мистецтво. Воно зміцнює шлюб та родину, сприяє уникненню непорозумінь. Передача інформації, почуттів – це важливий елемент становлення сімейно – шлюбних відносин. Коли люди відчують, що можуть легко та відкрито висловити свої мрії, надії, страхи, невдачі або поділитися своїми успіхами, то це сприяє зміцненню шлюбу. І навпаки, відсутність спілкування призводить до того, що дрібні питання переростають в більш великі, що призводять до сварок та розлучень.

Традиції – одна з найважливіших родинних цінностей, що робить родину унікальною, несхожою на інші. Традиції об'єднують всіх членів сім'ї та зміцнюють шлюб [9, с.48].

В контексті вище викладеного хочемо звернути увагу на те, що шлюб як такий, так само як і сім'я, є цінністю. Однак, через те, що сучасне суспільство нав'язує нові цінності грошей та статусу, люди відсунули найдорожчі та найважливіші складові свого нормального життя на другий план. Сьогодні шлюб – це забута цінність.

Сім'я та шлюб завжди займали одне з найважливіших місць серед цінностей людини. Проте зміни, що відбуваються в українському суспільстві сьогодні призводять до видозмін функцій сім'ї.

Вітчизняний вчений Є.Р. Борінштейн в своїй монографії «Особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства» звертає увагу на те, що «у період незалежності в Україні сформувались нові інтеграційні і регулятивні механізми. Наслідком руйнації традиційних структур і механізмів соціальної інтеграції стало наростаюче масове відчуження, аномія (за Е. Дюркгеймом) від сьогодення та невпевненість у майбутньому» [10, с.85]. Наслідком цього є зміна ціннісного відношення людей до сім'ї та шлюбу. На жаль, останнього часу все частіше почали проявлятися такі трансформації сім'ї як: зменшення кількості шлюбів, їхнє «старіння», збільшення кількості так званих цивільних шлюбів (тобто незареєстрованих офіційно шлюбів), зростання кількості розлучень, зниження народжуваності та її «старіння» (ми маємо на увазі, що народження первістка відкладається на більш пізній вік батьків), переважна кількість сімей є малодітними, зростає кількість позашлюбних дітей, збільшується кількість самотніх людей та розповсюджується добровільна бездітність.

Українська дослідниця О. Демчук вважає, що «в умовах постійних демографічних і соціальних змін втрачаються сімейні цінності, руйнуються відносини, підвищується ризик розлучень, знижується вага виховної функції сім'ї. Зважаючи на це, на сімейно – шлюбні цінності в Україні суттєвий вплив мають загальносвітові тенденції розвитку родини, до яких зокрема відносять:

- зростання індивідуалізму;
- загострення почуття незалежності, інколи вкрай спотворене бажанням жити лише для себе;
- домінування особистих егоїстичних інтересів й одночасне нехтування інтересами найближчого оточення;
- перебудова в ієрархії цінностей сім'ї, що кардинально змінює її призначення й мету створення;
- закріплення в суспільній свідомості толерантного ставлення до різних видів сімейної поведінки, які зазвичай спотворюються й набувають форми «загальної всюдозволеності»;
- пропагування різних форм статевих і соціальних ролей, що поширюється зазвичай серед молоді» [9, с. 47].

Крім того, О. Демчук наголошує, що «стан сучасної сім'ї значною мірою залежить від низки процесів, які відбуваються в суспільстві. З одного боку, негативні суспільні явища, зокрема інфляція, соціальна і політична нестабільність, відсутність правових гарантій тощо, посилюють невизначеність людей, а з іншого, – сім'я як один з основних соціальних інститутів у своєму розвитку неминуче відображає суттєві тенденції розвитку всього суспільства. Таким чином, кожен її член не просто відчуває на собі потужний вплив усіх чинників суспільної динаміки, а й багато в чому визначає та відтворює ці фактори» [9, с. 47].

Таким чином, ми бачимо, що в сімейно – шлюбних відносинах весь час відбуваються зміни відповідно до кожного етапу розвитку суспільства. Нові погляди формують нове розуміння

сімейно-шлюбних цінностей. В наш час моральні погляди батьків та їх дітей значно різняться. Ми припускаємо, що така тенденція відбувається через те, що кожне наступне покоління бере від попереднього лише необхідне відповідно до потреб теперішнього часу та вносить своє, актуальне саме зараз. Така ситуація стосується і сімейно-шлюбних традицій та цінностей. Такі поняття як любов, добро, взаємоповага, взаємодопомога, тощо залишаються базисом суспільства. Однак, на превеликий жаль, в наш час дані поняття знаходяться під тиском різного роду факторів, обумовлених проблемами сьогодення. Так, наприклад, соціологічні опитування молоді показали, що сімейні традиції та цінності у сучасній молоді стоять далеко не на першому місці. Виявилось, що для сучасного молодого покоління більш важливим є освіта, кар'єра, друзі та їх власні хобі.

Крім того, сучасний стан сім'ї та шлюбу в нашій державі свідчить про те, що багато хто з молоді досить довго не готовий прийняти на себе подружні та батьківські обов'язки. Нажаль, ми досить часто можемо спостерігати серед молоді легковажне ставлення до шлюбу. Часто – густо таке ставлення призводить до розлучень. Підстав для розлучень є багато. Однак, нам хочеться виділити таку підставу як занижена у свідомості людей оцінка цінності шлюбу. Без почуття обов'язку шлюб не мислимо. Ми вважаємо, що це є актуальним як для минулих часів, так і для теперішніх. Не статус виправдовує шлюб, а любов, повага та відповідальність.

В сенс шлюбу люди вкладають різний зміст. Особливо в останні роки, коли виникла велика кількість організацій та служб знайомств для бажаючих вступити до шлюбу. Багато хто з сучасної молоді «випробовує себе на міцність», на так зване «знання життя» з різних боків та переходять норми моралі, відстоюючи своє право на щастя. Однак, щастя в шлюбі складається у всіх людей по-різному. Так було й так буде завжди.

Кожна людина має своє власне поняття про те, як зберегти відносини у шлюбі. Дане поняття базується на вихованні, яке людина отримала в родині, а також шляхом формування свого власного досвіду. Ми поділяємо погляди українського дослідника В.П. Мельника, який вважає що «найголовніше для щастя в шлюбі – це, все ж таки, не соціальне положення та кошти. А те, що шлюб повинен базуватися на коханні, вірності, взаєморозумінні, добрі, повазі, турботі, єдиних поглядах. Довге та тривале кохання можливо тоді, коли обидва з подружжя віддають один одному більше, ніж беруть. Кохання освячує шлюб, а шлюб надає сенс життю» [11, с. 399].

Разом з тим, відповідальність за гармонійні стосунки покладається в рівних частинах як на чоловіка, так і на жінку. Кожний член сім'ї повинен займати своє положення в родині та оберігати все те, що може зміцнити сім'ю, зробити шлюб вдалим, а майбутнє дітей щасливим. На кожному етапі життєвого циклу сім'ї необхідно займатися самовихованням, працювати над собою, намагатися вирішувати проблеми мирним шляхом. Саме так, долаючи труднощі, формується сім'я, а сімейно – шлюбні цінності та традиції стають шанованими серед всіх членів родини. Також, ми вважаємо, що знання моральних засад суспільства відіграє важливу роль в зміцненні довіри та поваги до кожного члена сім'ї.

Таким чином, жити сімейним життям – це одночасно радість, щастя та благо. Але й, разом з тим, це безкінечні хвилювання. Жити в сучасній сім'ї – це означає займатися і фінансами, і педагогікою, і мистецтвом. Сучасна сім'я вимагає від дорослої людини бути майстром на всі випадки життя, професіоналом та філософом одночасно.

Отже, резюмуючи викладене вище зробимо **висновок**. В сучасному українському суспільстві серед молоді присутні ознаки сімейної дезорганізації. Це, в свою чергу, призводить до послаблення почуття обов'язку, сімейних традицій та установок подружньої вірності. Тому ми вважаємо, що необхідно всіляко розкривати серед суспільства цінність шлюбу та сімейного життя, їх сутність та значення.

Разом з тим, необхідно відзначити, що сучасна молодь не відмовляється від шлюбу в загальноприйнятому розумінні. Однак вона відмовляється своєчасно та офіційно реєструвати свій шлюб. Ми вважаємо, що для вирішення даного питання необхідно на державному рівні організувати соціально-філософське, соціально – педагогічне, соціально-правове консультування молоді з проблем шлюбу, сім'ї, народження та виховання дітей, тощо.

Дуже важливо на рівні держави збільшити рівень шлюбності, народжуваності, активізувати інтерес до сімейно-шлюбних цінностей серед молоді тому, що такі дії, на нашу думку, призведуть до соціально-демографічного розвитку держави. Адже сім'я – це первинна школа життя для кожної людини, це середовище, в якому вона вчиться проявляти свої здібності, від самого початку намагається пізнати всесвіт та вчиться долати різного роду труднощі.

Все, що ми дізналися в своїй сім'ї, стає нашою системою сімейно – шлюбних цінностей, на підставі яких формуються подальші наші дії та вчинки. Кожне нове покоління застасе вже існуючий світ сімейно – шлюбних цінностей, використовує накопичений суспільством досвід, освоює попередні досягнення та йде далі, створюючи нові цінності.

Необхідно розуміти, що щасливе сімейне життя – це не випадковість, а величезне досягнення, засноване на праці кожного члена родини та на сам перед батьків, подружжя.

Список використаних джерел

1. Шумейко О.В. Проблеми вивчення основних підходів до дослідження сім'ї в системі соціально – гуманітарного значення. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/5375/O>.
2. Философский словарь/ [под ред. Фролова И. Т.]. 7-е издание, переработанное и дополненное. Москва: Республика, 2001. 719с.
3. Новая философская энциклопедия в 4-х томах/ [Научно.-ред. совет: В. С. Стёпин, А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин, А. П. Огурцов]. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Мысль, 2010. Т. 1–4. 2816 с. URL: http://www.enc.biblioclub.ru/Termin/176822_Cennost.
4. Сімейний кодекс України № 2947-III від 10.01.2002.: офіц. вид.: зі всіма змінами та доповненнями станом на 28 серпня 2018р./Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002. № 21-22. URL: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
5. Кравченко Т. Сім'я та особливості її функціонування в умовах розбудови громадянського суспільства. // Збірник. Київ: ПІЕНД, 2004. С. 466.
6. Семья. Социально-психологические и этические проблемы: [справочник] / Авторский коллектив Л. М. Бучинская, И. Н. Гавриленко [и др.] под рук. В. И. Зацепина. Киев: Политиздат Украины, 1989. 255 с.
7. Голод С. И. Семья и брак: историко-социологический анализ. СПб: ТООТК «Петрополис», 1998. 272 с.
8. Авторський колектив під керівництвом Лібанової Е.М. Сім'я та сімейні відносини в Україні: сучасний стан і тенденції розвитку: колективна монографія. Київ: ТОВ «Основа – Принт», 2009. 248с.
9. Демчук О. Сімейні цінності як парадигма інституту життєдіяльності// Нова педагогічна думка. 2017. № 1 (89). С. 47-49.
10. Борінштейн Є.Р. Особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства: монографія. Одеса: Астропринт, 2006. 400с.
11. Авторський колектив за загальною редакцією Мельника В.П. Наука і цінності людського буття: колективна монографія. Львів. ЛНУ ім. І. Франка, 2013. 551с.

Kravchenko Hanna Stanislavivna

postgraduate student of the Department of Philosophy,

Sociology and Management of Social and Cultural Activities

State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynskiy”

THE VALUE OF MARRIAGE AND FAMILY LIFE IN THE MODERN UKRAINIAN SOCIETY

Abstract. *This article analyses the essence and meaning of marriage and family life in the social and cultural measurement. The concept of “value” as a philosophical notion is disclosed. The origin of value orientations and ideas in the society is analysed. The interrelation of values as such with relevant historical stages of development of the humanity is proved. The value components of marriage and family life in the modern society are being determined. The core family and marriage values*

as such are discovered. The fact that family and marriage are the very values that have universal nature, accumulate historical social experience in them and are fundamental for culture and national character is accentuated.

It is proved that Ukraine is now having deep transformation of society and fundamentals of its functioning. In the context of common changes, transformation of the institution of family and the institution of marriage is taking place. Changes in the sphere of family and marital relationship and values at a modern stage of development of Ukrainian society are investigated in the article. Family, marriage and presence of children in a marriage have stopped being socially significant priorities in the system of values at a modern stage of development. The factors influencing this process are determined. Extra-familial orientations existing in the society today as well as factors accelerating the spreading of this phenomenon are studied in the article.

Signs of family disorganisation specific for the youth in the modern Ukrainian society are identified. The feeling of obligation, family traditions and attitudes towards commitment in marriage are impaired. Necessity to show the value of marriage and family life, their essence and meaning in the society in every possible way is grounded.

The issue of the necessity to arrange at the national level social and philosophical, social and pedagogical, social and legal counselling and other types of assistance to the youth about problems of families, marriage, childbirth and upbringing as well as other matters in family and marital relationship is highlighted.

It is proved that it is important to increase the level of marriages, childbirth, activate the interest of young people in family and marital values at the national level.

Key words: *family, marriage, values as a philosophical notion, family and marital values, family and marital relationship.*